

njen. Šele tako razgrnjeno gradivo v svoji dokumentarnosti in pa časovna distanca omogočata tisto nadaljevanje, ki ga ponavadi poenostavljeno imenujemo estetsko vrednotenje kot objektivno sintezo spoznanj na širši, preko kritične prakse segajoči literarnozgodovinski osvetlitvi. Ne kaže pa spregledati, da je Boris Pahor kot kritik prvi neobremenjeno, brez zadržkov zapisal svoja kritična spoznanja. Inkretove opombe so v večjem delu namenjene Strahu in pogumu, vendar je urednik tudi pri nezbrani in neobjavljeni prozi Kocbeka temeljit. Vnaša vse tisto, kar se mu zdi potrebno za posamezne enote, kdaj pa kdaj prinaša širše ekskurze, vendar utemeljeno. Andrej Inkret je uredniško pedanten, vzoren tudi v raziskovalni izčrpnosti.

AFORIZMI IVANA CIMERMANA

Založba Debora, Ljubljana, 1994, oblikovalec in karikaturist S. Jagodič

Bumerangi je naslov novitete Ivana Cimermana, posebnost kar zajetne knjige pa je, da je poleg materinščine aforistika prevedena še v angleščino, nemščino, francoščino in španščino. To je edini primer, da je aforist hkrati doživel prevodno promocijo kar v glavne svetovne jezike in si s tem odprl bralni krog v svet.

Aforistična prisotnost Ivana Cimermana je v slovenskem prostoru že znana, že kar utrjena, najbrž prednjači pred njegovo drugačno literarno dejavnostjo. Kakor koli že, aforizmi v knjigi *Bumerangi* izpričujejo živo hotenje avtorja po duhovitosti, po drugi strani pa tudi živo željo podati sedanji čas in bodic vredne pojave. Novi aforizmi I. Cimermana so porazdeljeni na ljubezenske, lepotne, porno, jugoaf(n)-orizme, samosilne, kulturistične, filozofske, kmečke, zvezdne, denarizme, smrtne, osrečujoče. Ne da bi se za vsako ceno strogo zakoličeno držal take razmejitve, pa so osnovne naravnosti avtorja opredeljujoče jasne.

Šele strnjeno predstavljena knjižna podoba aforizmov jasneje odraža naravo Cimermanove aforistike. Najbrž je najbolj upadljiva poteza želja po duhovitosti. Uspe mu takrat, ko hkrati zadene glavo žeblja s satiričnim posmehom, kako mislijo, s kakim naukom, četudi »narobe« obrnjenim. Kadar pa gre za duhovitost po vsej sili, ponekod ostaja sama sebi namen, in tak aforizem ne zmore polnoizraznega, zgoščeno miselnega jedra. Na srečo je takih primerov manj. Druga posebnost Cimermanovih aforizmov je njihova erotična ali včasih že kar erotomska barvitost. Tak ton aforizmom daje tudi tam, kjer ni v ospredju erotika. Iz mnogih takó barvitih aforizmov veje radoživost, ki ima korenine v avtorjevem vitalizmu.

Cimermanovi *Bumerangi* so ne samo tematsko različne narave, kažejo odzivnost na pojave in spoznanja, tudi sporočilno so raznoteri: zdaj gre za čisti aforizem v duhovitem preblisku izostrene misli, zdaj za ugotovitevno stanje z nadihom duhovitosti, zdaj za jedko in kritično razmerje do negativnih pojavov, bodisi v zvezi s človeško naravo ali še raje s širšo družbeno pojavnostjo. Pri slednjih je odsev dnevne politike, deviacij ipd., kot nekaj, kar je povezano z omejenim, določenim časom, medtem ko spoznanja o človeški nravi ostajajo trajnice, brez večjih sprememb v svoji pojavnosti. Širina tega, kar ponujajo *Bumerangi*, govori o paleti pojavnosti, kjer tudi drobni aforizmi dobijo veljavo in kritični pomen.

Aforizme Ivana Cimermana sijajno spremljajo satirično karikaturne risbe Stana Jagodiča. Ne gre za ilustracijo besednega sporočila, ampak za docela samo-

stojne likovne rešitve, kot jih s te plati poznamo pri S. Jagodiču že od prej. Oboje pa delujo komplementarno in osmišljeno v kritični bodici. Jagodičeve karikaturne safire so preprosto s potezo omejene na najnujnejše, v tem doseže jasno in neposredno jedro likovnega izraza.

Kratke uvodne besede k Bumerangom so zapisali Ervin Fritz, Janko Moder, Lev Detela, nekaj malega o sebi pa je zapisal Ivan Cimerman. Aforizme sta v angleščino prevedla Damjana Simončič in John Krizman, za nemški prevod je poskrbela Katarina Schober, za francoskega pa Peter Umek. V španščino sta aforizme prelila dr. Irene Mislej in Mirjana Vlaič. Predlogo za naslovnico je izdelal Stane Jagodič. Knjigo Bumerangi je vredno vzeti v roke, mnogokaj tega nas spravlja v smeh, čeravno tudi v črni, seveda pa je precej več tistega radoživega utripa, ki brez bremena oteženosti pove določeno resnico ali utrinek, spoznanje.

AFORIZMI IVANA CIMERMANA

Dolgo sem iskal idealno žensko. Ko sem jo našel, mi je razodela, da išče idealnega moža.

Sodomija je atentat zaslepljenih politikov, ki naskočijo velike živine.

Dovolj je tovarn za izdelavo medalj. Zmanjkalo je junaških prsi herojev dela.

Ko je presežena filozofija mrtva, jo razglašajo njeni kruhoborci za nesmrtno.

Razprodajam obrabljene ideale o belem kruhu. Za črn kos kruha.

Ciljajo v glave. Zgrešijo glavne.

Ameriško-evropski turist: Dajte mi sončen balkon, brez razgleda na Balkan!

Čim višji je čin, tem večja je možnost za norost!

Država, ki ne daje obresti tudi na duševno bogastvo, hitro pride na beraško palico.

Krogle so večne, strelci se menjavajo.

Omejenim dušam so meje rešitev, širokim – pogreb.

Med duhovno mrtvimi je idiot – duhovna veličina.